

Náš tříletý labrador trpí střídavě průjmy. Je řádně odčervený a od malinka jsme ho krmili kvalitním suchým krmením. Průjem je různě řídký a někdy s výrazným zápachem. Po různých antibiotikách se mu to na chvíli zlepšilo, ale vždy se to zase vrátí. Už to trvá skoro rok. Změnili jsme veterináře a dostali tablety na slinivku. Podáváme jednu denně do krmení, ale stav je stále stejný. Pro potvrzení onemocnění slinivky je u psa prý nutné speciální vyšetření, které se však u nás nedělá. Co s ním máme dělat?

Slinivku břišní dělíme z funkčního hlediska na dvě části, tzv. endokrinní a exokrinní. Endokrinní část produkuje inzulin a jejím onemocněním vzniká cukrovka. Exokrinní část slinivky břišní produkuje trávicí šťávy obsahující látky, tzv. pankreatické enzymy, nutné k trávení tuků a bílkovin ve střevě. Narušením přívodu těchto enzymů do střeva může dojít ke vzniku průjmu. Zaměříme se tedy hlavně na exokrinní část tohoto orgánu.

Mezi nejčastější onemocnění slinivky břišní patří záněty a méně častá sekreční nedostatečnost slinivky břišní, označovaná zkratkou EPI (exokrinní pankreatická insuficience). Zánět slinivky břišní, tzv. pankreatitis, probíhá většinou akutně. Majitel přichází se psem, který má bolestivou přední část dutiny břišní, často zvrací, průjmuje a je neklidný. U většiny případů naměříme zvýšenou tělesnou teplotu a na první pohled nás upoutá povrchové zrychlené dýchání, případně nepřírozený postoj způsobený bolestivostí břicha. Při hematologickém a biochemickém vyšetření krve nacházíme většinou zvýšení řady jaterních a ledvinových parametrů, což je v první fázi způsobeno celkovým podrážděním dutiny břišní a dehydratací. Často se diagnostika opírá o stanovení dvou enzymů, amylázy a lipázy, ale jejich zvýšení nemusí být způsobeno jenom onemocněním slinivky břišní. Při jakékoli bolesti břicha je nutné provést rentgenologické vyšetření. V případě slinivky břišní není na snímku nic specifického, ale vyloučíme tak některé další příčiny bolesti. Při ultrasonografickém vyšetření záleží na rozlišovacích schopnostech přístroje a zručnosti vyšetřujícího. Při zánětu dochází většinou k otoku a zvětšení slinivky, což zobrazení trochu usnadní, takže se v praxi stává, že bývá nacházena pouze postižená slinivka, zatím co zdravou se nezkušenému ultrasonografistovi zobrazit nepodaří. Při tomto vyšetření hledáme hlavně strukturální změny a masu na slinivce a posuzujeme orgány s ní sousedící, které jsou často poškozeny již pouhým kontaktem s podrážděnou slinivkou. Pro akutní zánět slinivky není však nic zcela typického a diagnózu stanovujeme na základě výsledků všech těchto vyšetření. Pes s tímto postižením musí zůstat na hospitalizaci na infuzní terapii. Nejdůležitějším bodem léčby je hladovka. Při krmení dochází k dráždění slinivky a produkci trávicích enzymů, které nejsou transportovány do střeva, ale mohou „trávit“ samotnou slinivku a okolní orgány. Je nutné podávat silné léky tlumící bolest. Po překonání akutní fáze dostává pacient nejprve vodu a potom postupně malé porce diety s nízkým obsahem tuku a bílkovin. Při horším postižení slinivky může dojít k velkému uvolnění produktů zánětu a postižení dalších orgánů, hlavně jater a ledvin a vzniku šoku. Díky tomu se zánět slinivky často stává život ohrožující a končí až úhynem. Pacienti, kteří se z tohoto onemocnění zotaví, mohou mít však trvale poškozenou slinivku a záněty se mohou opakovat. Mohou mít i mírný průběh, kdy jsou příznaky méně vyjádřeny, onemocnění tak přechází do chronické formy a bez předchozích údajů od majitele je diagnostika ještě obtížnější. Chronické stadium se projevuje většinou občasnými průjmy a zvracením spojeným s mírnou bolestivostí břicha.

Naproti tomu při exokrinní pankreatické insuficienci nebolí psa břicho vůbec. Příčinou jsou většinou předchozí chronické záněty nebo nedostatečné vyvinutí slinivky břišní. Typickým příznakem je průjem, který páchne po žluklém tuku a rozkládajících se bílkovinách. Důvodem onemocnění je nedostatečná produkce trávicích enzymů slinivkou břišní. Díky tomu nemohou být ze střeva vstřebávány hlavně tuky a bílkoviny, které jsou dále pasážovány s ostatní zažítinou a způsobují průjem. Mění se také kyselost prostředí ve střevě a to umožňuje přemnožení bakterií. Tuky, které nejsou stráveny, výrazně mastí trus psa a někdy

nacházíme zamaštěnou i srst okolo konečníku. Také porce trusu jsou větší a postižený jedinec může kálet 6 až 8x denně. Zvíře po čase trpí nedostatečným příjmem živin a i přes výraznou žravost a velké množství přijímaného kvalitního krmiva hubne, horší se mu srst a stává se unaveným. Příznaky výše uvedené jsou vyjádřeny v závislosti na množství enzymů, které slinivka ještě produkuje. Čím je jich méně, tím je postižení výraznější. Biochemické a hematologické vyšetření bývají v normě, stejně tak rentgenologické a ultrasonografické vyšetření. Diagnostika je založena na stanovení produktů slinivky břišní v krevním séru. Stanovujeme množství trypsinu a tripsinogenu, trávicích enzymů pankreatu. Pro označení tohoto tesku je vžitý výraz TLI (trypsin-like immunoreactivity). Jestliže zjistíme nízkou hladinu trypsinu a tripsinogenu v séru, jedná se jednoznačně o EPI. Toto vyšetření se v České republice dosud neprovádí. Na našem pracovišti zasíláme vzorky séra do SRN a výsledek se nám vrací do týdne. Léčba tohoto onemocnění může být poměrně finančně náročná. Je nutno dodávat trávicí enzymy, které slinivka neprodukuje. Na naše trhu není dostupný žádný veterinární preparát, proto jsme nuceni používat lidské přípravky, které však nemusí být u psů dost účinné a je třeba vyzkoušet jich několik, než najdeme ten pravý. Dávka enzymů se počítá přes mezinárodní farmaceutické jednotky. Např. dávka na 20 kg psa je 19 tablet přípravku Pancreolan Forte. Tablety je třeba dávat při každém krmení, abychom zajistili jeho dobré natrávení. Také je třeba dodávat psovi injekce vitaminy skupiny B, protože jejich vstřebávání ze střeva je závislé na tucích a pacienti s neléčenou EPI často trpí nedostatkem těchto vitaminů. I při tomto onemocnění dochází k přemnožení bakterií ve střevě a je třeba tyto poměry upravit antibiotiky. I s tímto postižením slinivky se psi dožívají věku odpovídajícího jejich plemeni.

Jestliže Váš labrador má negativní vyšetření trusu, hematologii a biochemii, je možné, že se jedná o postižení slinivky břišní. Vyšetření TLI je finančně náročnější než běžná biochemická stanovení, proto je třeba důsledně vyloučit ostatní příčiny průjmu. Vámi popisované průjmové onemocnění může způsobovat i celá řada nespecifických střevních zánětů.

MVDr. Lucie Grégrová
Animal clinic
www.animalclinic.cz